

Марущак Н.*

РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасні теорії економічних систем вимагають, щоб бізнес взяв на себе відповідальність за соціальні пріоритети, цілі, потреби; щоб він набув статусу ефективного інструменту нейтралізації частини соціальних проблем та виконавця ряду завдань соціальної політики в цілому.

Концепції соціально відповідального бізнесу є складовою сучасного менеджменту, засобом підвищення ефективності управління та конкурентної спроможності підприємств, практичним інструментом мінімізації ризиків та забезпечення сталого розвитку.

Аналіз історичний розвиток соціальної відповідальності підприємств, дає нам можливість зазначити факт впливу таких міжнародних організацій на процес формування її основних засад, як Організації Об'єднаних Націй (ООН) та її агенції [3], Європейського Співтовариства з його складовими частинами [2], Міжнародної Організації Праці [4], провідних світових бізнес структур та громадських організацій.

На теперішній час питання соціальної відповідальності у світі регламентуються стандартами, у тому числі міжнародними : AccountAbility 1000 (AA1000), Global Reporting Initiative (Глобальна ініціатива зі звітності) (GRI), SA 8000 «Соціальна відповідальність» [6], ISO:14000 «Системи управління навколишнім середовищем» [7], OHSAS 18001:1999 «Система оцінювання професійної безпеки та здоров'я», OHSAS 18002:2000 «Системи менеджменту щодо охорони праці й попередження професійних захворювань».

У цьому контексті Україна взяла на себе зобов'язання щодо забезпечення необхідних соціальних стандартів. Але навіть в умовах повного виходу економіки із «тіні» Україна не буде в змозі забезпечити своїм громадянам соціальні гарантії на належному рівні. Тому, перш за все, саме бізнес має допомогти державі вирішити ці питання, щоб не залишитися разом з нею на «узбіччі» глобалізаційних процесів.

Згідно з визначенням, запропонованим «Зеленою книгою» Європейської комісії, соціальна відповідальність бізнесу є концепцією, що дозволяє інтегрувати у повсякденну діяльність комерційних підприємств соціальні та екологічні аспекти, а також враховувати їх у процесі добровільної взаємодії із зацікавленими сторонами (стейкхолдерами, групами впливу) [2].

Таким чином, можна зробити висновок що, соціальна відповідальність бізнесу слід розглядати, з одного боку, як філософію поведінки, а з іншого, як діяльність, що передбачає:

- дотримання вимог законодавства;
- виробництво якісної продукції та послуг для споживачів;
- створення нових робочих місць;
- загальноприйняті етичні норми ділової практики;

* аспірантка Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Кредісов А.І.

- постійні зусилля щодо захисту навколишнього середовища та економії ресурсів;
- розвиток людського потенціалу;
- формування громадянського суспільства через партнерські програми та проекти розвитку місцевої громади.

На сьогодні загальновідомо та аргументовано, що компанії, які дотримуються соціально відповідальних етичних кодексів та враховують інтереси всіх учасників системи економічних відносин, значно випереджають звичайні бізнес-структури. Світові дослідження доводять: в компаніях, що впроваджують КСВ, дохідність продажу зростає на 3%, активів – на 4%, а капіталу та акцій – більш ніж на 10% [1].

Проблематика соціальної відповідальності бізнесу є особливо актуальною і стало для України. У зв'язку з євроінтеграційними процесами, що відбуваються в Україні, збільшенням прозорості українських кордонів для іноземного капіталу та виходом українських виробників на зовнішні ринки. Для вітчизняних компаній, які прагнуть вийти на інші ринки, в першу чергу, європейський, виконання вимог корпоративної соціальної відповідальності є критичною для ділової співпраці з провідними глобальними компаніями і державами.

Бізнесові структури, що працюють в Україні, поки що, на наш погляд до кінця ще не усвідомлюють свою роль і відповідальність у соціальному розвитку держави, а також свої стратегічні інтереси. І тому в них виникає потреба у співпраці із державними та недержавними установами, організаціями у вирішенні соціальних проблем різного рівня. На цей час співпраця у сфері соціального партнерства бізнесу, влади, громадськості України є фрагментарними, безсистемними, але і на такому рівні ця співпраця дає позитивні результати [5]. Передові ланки бізнесових структур, в основному у великому бізнесі, починають звертати увагу на такі аспекти як репутація, корпоративний бренд, корпоративна лояльність персоналу, лояльність бізнесу до соціального оточення. В Україні ідея соціальної відповідальності бізнесу починає розвиватись і потребує досконалого пакету законодавчих актів.

Залучення значного потенціалу бізнесу через механізми корпоративної соціальної відповідальності сприятиме створенню стабільної зайнятості, скороченню бідності, раціональному використанню енергії та захисту навколишнього середовища, посиленню національної конкурентоспроможності, ефективному управлінню та боротьбі з корупцією.

Отже, узагальнюючи, можна сказати, що бізнес в нашій державі стоїть на правильному шляху. Підприємства, які працюють в Україні все більше усвідомлюють необхідність та виправданість соціальних інвестицій, підтримки сталого розвитку суспільства та громади, в якій вони діють. Зрозуміло, що більшість іноземних компаній зацікавлені у впровадженні стандартів КСВ в Україні з метою уникнення проблем як в Україні, так і за кордоном.

Список використаної літератури:

1. 12 тез про корпоративну соціальну відповідальність./ Витяг з аналітичного звіту щодо результатів дослідження «Корпоративна соціальна відповідальність в Україні 2005 – 2010: стан та перспективи розвитку».
2. [http:// europa.eu.int/](http://europa.eu.int/) – Інтернет-сторінка ЄС, присвячена регулюванню СББ на рівні ЄС та в
3. <http://www.unglobalcompact.org/Portal/> – Інтернет-сторінка, присвячена Глобальному Договору

4. www.ilo.org – Офіційний сайт міжнародної організації праці.
5. Зінченко А.Г., Саприкіна М.А. Корпоративна соціальна відповідальність 2005-2010: стан та перспективи розвитку. – К.: Вид-во «Фарбований лист», 2010 – 56 с.
6. Исследование «Социальная ответственность бизнеса – опыт России и Запада» / Общероссийская общественная организация «Деловая Россия», Комитет по укреплению социальной ответственности бизнеса. – М., 2004. – 96 с.
7. ДСТУ ISO 14001-97 «Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування». – К.: Держстандарт України, 1997. – С. 9-19.